

# องค์ความรู้ ภูมิปัญญา เรื่อง เฆง เครื่องดนตรีในพิธีกรรมของชนเผ่าม้ง

## อำเภอ พญาเม็งราย จังหวัด เชียงราย

### ประวัติความเป็นมาของ เฆง

ชาวม้งเป็นชนเผ่าที่มีความยึดมั่นในประเพณี ความเชื่อและความเป็นกลุ่ม การที่ต้องสู้รบกับชนต่างชาติมาตั้งแต่ครั้งอดีตกาลซึ่งชาวม้งมักจะพบกับความพ่ายแพ้อยู่เสมอๆ ชาวม้งจึงต้องการที่พึ่งทางใจก่อให้เกิดการนับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ (animism) ในการติดต่อกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ชาวม้งได้นำเครื่องดนตรีมาเป็นสื่อ เช่น เฆง ล่อ และกลอง เป็นต้น ในอดีตม้งเคยรอดตายจากการสู้รบกับชนต่างชาติ โดยการตีล่อเพื่อขอความช่วยเหลือจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และนำไปสู่พิธีการบวงสรวงแก่นบในภายหลัง ส่วนเฆงเป็นเครื่องเป่าชนิดหนึ่ง ในอดีตชาวม้งใช้เป่าเป็นสัญญาณเตือนภัยเพื่อการหลีกหนีหรือรวมพลเข้าสู่ศัตรู นอกจากนี้ ม้งยังใช้เฆงเป่าในพิธีกรรมต่างๆ สื่อสารกับวิญญาณ หรืองานรื่นเริงต่างๆ

การเรียกชื่อ เฆง (Qeej) ซึ่งแปลว่า แคน ของชาวม้งมีการเรียกแตกต่างกันไปตามพื้นที่และชนเผ่า เช่น เก่ง เต็ง หรือ เก้ง ซึ่งชาวม้งในจังหวัดเชียงรายจะเรียกว่า เก้ง หรือ เฆง เป็นเครื่องดนตรีที่ทำจากลำไม้ไผ่ และไม้เนื้อแข็ง มีปรากฏในเอเชียมากกว่า ๓,๐๐๐ ปีแล้ว และถือได้ว่าเป็นเครื่องดนตรีที่เก่าแก่ที่สุดชนิดหนึ่ง จัดอยู่ในเครื่องดนตรีประเภทเครื่องลม (Aerophones) ที่ใช้ประกอบพิธีตามประเพณี เช่น งานศพ งานบ้านเทิงปีใหม่ เป็นต้น

### ตำนานเล่าขาน

◇ มีตำนานเล่าขานสืบต่อกันมาว่า แต่เดิมมนุษย์เกิดมาแล้วไม่ตาย แต่มนุษย์ไม่ต้องการเป็นอมตะ มนุษย์พบเสือนอนตาย ๒ ตัว จึงอยากตายเหมือนเสื่อ ผีฟ้า (เหยอะ เซ้า) ผู้ปกป้องคุ้มครองและลงโทษมนุษย์อนุญาตให้มนุษย์ตายได้ แต่ต้องนำเฆงมาเป่า และทำพิธีศพให้เสื่อ ๒ ตัว เสียก่อน เป็นที่มาของการนำเฆงมาใช้เป่าในพิธีงานศพของชนเผ่าม้ง ซึ่งชาวม้งเชื่อว่าเสียงเฆงสามารถติดต่อกับสื่อสารกับวิญญาณของผู้ตาย สามารถชี้ทางไปหาวิญญาณของบรรพบุรุษ ม้งมีความเชื่อว่าภาษามนุษย์ไม่สามารถสื่อถึงกับวิญญาณได้ (ทรงวิทย์ เชื้อมสกุล,ม.ป.ป.:๔-๕) ม้งจึงให้ความสำคัญต่อเฆงมากกว่าเครื่องดนตรีหลายๆ ชนิดที่ม้งมี

◇ ม้งมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของเฆงว่าในอดีตกาลมีคนม้งอยู่ครอบครัวหนึ่ง มีพี่น้อง ๓ คน วันหนึ่งผู้เป็นบิดาสิ้นชีวิตลง และบรรดาพี่น้องทั้ง ๓ คน ต้องการจัดพิธีงานศพเพื่อเป็นเกียรติให้กับผู้เป็นบิดา แต่ไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรดี จึงได้ขอคำปรึกษาจากเทพเจ้า ซียี ซึ่งคนม้งมีความเชื่อว่าเป็นเทพเจ้าที่พระเจ้าส่งมาเพื่อช่วยเหลือมวลมนุษย์ในโลก และเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดพิธีกรรมที่สำคัญทางศาสนาของคนม้ง เทพเจ้าซียีได้แนะนำให้คนหนึ่งไปหาหนังสือตำราทำกลองไว้ตี และอีก ๒ คน ไปหาลำไม้ไผ่ที่มีขนาด และความยาวไม่เท่ากันมาคนละอัน เรียงลำดับตามขนาด และอายุของแต่ละคนเมื่อเตรียมพร้อมแล้วให้คนหนึ่งตีกลอง และอีก๒คนที่เหลือ เป่าลำไม้ไผ่ของตนบรรเลงเป็นเพลงเดียวกัน

และเดินไปรอบๆคนที่ตึกทอง พร้อมกับมอบบทเพลงต่างๆให้ เมื่อเทพเจ้าซีซีกกล่าวเสร็จ ฟีน้องทั้ง ๗ จึงได้กลับไปจัดงานศพให้บิดาตามที่เทพเจ้าซีซีกได้แนะนำให้ ต่อมาฟีน้องคนหนึ่งได้ตายจากไปเหลือคนไม่พอที่จะเป่าลำโพงไม้ทั้งหกฟีน้องที่เหลือ ๖ คน จึงได้ขอคำปรึกษาจากเทพเจ้าซีซีกอีกครั้ง เทพเจ้าซีซีกจึงแนะนำให้รวมไม้โพงทั้งหกมาเป็นชุดเดียวกัน แล้วให้คนเคียวเป่าเท่านั้น ส่วนคนอื่นให้ทำหน้าที่ถวายเป็นเครื่องบูชาเตรียมอาหาร และทำหน้าที่อื่นไป ต่อมารูปแบบพิธีงานศพดังกล่าวก็ได้รับการถือปฏิบัติมาเรื่อยๆจนกลายเป็นประเพณีในการจัดพิธีงานศพของชนเผ่าม้งมาจนถึงทุกวันนี้ (พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ม้ง)

◇ มีเรื่องเล่าว่าเมื่อประมาณ ๕๐๐๐ ถึง ๖๐๐๐ ปี ชนเผ่าม้งได้ออกมาจากบนขั้วโลกเหนือ ซึ่งเป็นน้ำแข็งอันหนาวเย็นอันเป็นที่ตั้งถิ่นฐานของชนเผ่าม้ง ซึ่งเล่ากันว่าสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเทวดาภาษาม้งเรียกว่า(เจ้า Saub) ได้กำเนิดโลกและสัตว์โลกทั้งหลายซึ่งเทวดาได้ทรงประทานเม่งให้กับบรรพบุรุษ ๖ ท่าน ดังนี้

๑. จี๋ นู๋ เจง	๒. จี๋ นู๋ ไพล์	๓. จี๋ นู๋ ตง
๔. จี๋ ซี น้ำ	๕. จี๋ ตัง แซ่จิ่ง นู๋ ซี ลิ่ง	๖. จี๋ นู๋ ลิ่ง

บรรพบุรุษ ทั้ง ๖ ท่านนี้ เทวดาทรงมอบเม่งให้คนละ ๑ เล่ม เสียงแต่ละเสียงต่างกัน ซึ่งต้องนำมาเป่ารวมกันถึงจะได้เป็นเพลง สมัยนั้น เม่ง ยังไม่ประกอบเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเม่งนั้นใช้ในพิธีมงคลสมรสเท่านั้น เช่น เม่งส่งเจ้าสาวเจ้าบ่าว เม่งต้อนรับเจ้าสาวเจ้าบ่าว และเม่งกินเลี้ยง เป็นต้น ซึ่งเป็นประเพณีวัฒนธรรมม้งในสมัยก่อน ต่อมา จี๋ ตัง แซ่จิ่ง นู๋ ซี ลิ่ง ได้เสียชีวิตลง จึงทำให้ไม่สามารถเป่ารวมเป็นเพลงได้ แต่แล้ว จี๋ นู๋ เจง จึงได้คิดหาวิธี โดยนำไม้มาทำเป็นกระบอกแล้วเจาะเป็น ๖ รู จากนั้นจึงได้รวมทั้ง ๖ เล่มมาประกอบใส่กับกระบอกไม้ จึงทำให้สามารถเป่าเป็นเพลงได้อย่างเหมือนเดิม คนเดียวก็สามารถเป่าได้โดยไม่ต้องเป่ารวมกัน ๖ คน จากนั้นมาจึงทำให้เม่ง รวมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และยังใช้ในพิธีมงคลสมรสกันเรื่อยมา ต่อมาก็สิ้นบรรพบุรุษทั้ง ๖ ท่าน ได้ถ่ายทอดวิชาความรู้ต่างๆ และประเพณีวัฒนธรรมม้งให้กับสองฟีน้อง จี๋ นู๋ ย้อคู๋ และ จี๋ นู๋ ย้อคง ซึ่งในสมัยนั้นสองฟีน้องคู่นี้ยังใช้เม่งในพิธีมงคลสมรสกันเรื่อยมา

เมื่อสิ้นบรรพบุรุษสองท่านนี้ ประเพณีวัฒนธรรมม้งต่างๆ ที่ตกทอดให้กับ ป่าแย่งย่า ซึ่งป่าแย่งย่า คนนี้เป็นผู้ชายครึ่งผู้หญิงครึ่ง ไม่รู้ว่าเป็นผู้หญิงหรือผู้ชาย สมัยนั้น ป่าแย่งย่า มีความสามารถต่างๆ เกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมม้งมากกว่าผู้ชาย และได้สอนให้ผู้หญิงเป่าเม่ง จึงทำให้ผู้หญิงเป็นผู้นำอยู่ในช่วงเวลานั้น ส่วนเม่งม้งนั้นยังใช้เม่งในพิธีมงคลสมรสเรื่อยมา

หลังจากนั้น ฟีน้องม้งตระกูลแซ่เล่า ได้นำศพเสือโคร่งมาทำเป็นพิธีงานศพ แต่ไม่รู้จะทำอย่างไร จึงเชิญ ป่าแย่งย่า มาเป่าเม่งในงาน แต่ป่าแย่งย่า ก็ไม่รู้จะเป่าอย่างไร เพราะเม่งที่ใช้กันอยู่ใช้ในงานพิธีมงคลสมรสเท่านั้น คิดแล้ว ป่าแย่งย่า ก็นำเม่งมาเปลี่ยนเป่าเป็นเพลงในงานศพ แล้วก็ตึกทอง ร้องให้ เสียใจ และแล้วเสียงในพิธีงานศพก็ดังขึ้นถึงท่านขมบาล ภาษาม้งเรียกว่า คำจ้อญู จึงให้ มอจิว ลงไปดูว่าคนที่ตายใช่มนุษย์หรือเปล่า จากนั้นจึงสืบรู้ว่าไม่ใช่มนุษย์แต่เป็นศพเสือโคร่งท่านขมบาลจึงพูดขึ้นว่า ในโลกนี้ ไม่มีผู้ทรงเป็นหมอเทวดาของชนเผ่าม้ง ไม่ให้มีการเจ็บ ตาย แต่ทำไมอยู่ๆ มนุษย์จึงชอบตาย ชอบเสียดอก เสียใจนัก ข้าก็จะมอบความตายให้กับโลกมนุษย์นับตั้งแต่นี้ไป หลังจากนั้นเป็นต้นมาโลกก็เกิดความเจ็บตาย

เกิดขึ้นอย่างมาก และ ป่าแย่งยา จึงใช้เม่ง (แคน) เป่าในงานศพนับตั้งแต่นั้นมา เม่งที่ใช้เป่าล้วนแต่เป็นการเป่าค่า คำจื้อฉู ทั้งนี้

จากนั้น ฉีอี้ ผู้ทรงเป็นเทวดาของชนเผ่าม้ง ได้รู้ถึงความเดือดร้อนของโลกมนุษย์ จึงได้ไปเจรจากับท่านขมบาล เมื่อเจรจากันเสร็จแล้ว ฉีอี้ จึงใช้กระดาษสีขาวตัดเป็นแผ่นๆแล้วโรยลงมายังโลกมนุษย์ ถ้ากระดาษลงมาติดหัวใครคนนั้นก็จะได้เป็นหมอผี เพื่อจะได้รักษาคนป่วยให้หายดีบ้าง จากนั้นฉีอี้ ลงมายังโลกมนุษย์ ทรงมอบยาสมุนไพรให้กับมนุษย์ เพื่อใช้รักษาโรคที่ป่วย เมื่อพูดจบ ฉีอี้ ก็ทรงกลับไปบนสวรรค์ ส่วนในโลกมนุษย์นั้น พูดถึง ป่าแย่งยา หลังจากที่มีการตายเกิดขึ้น จึงได้เปลี่ยนเม่ง มาเป่าค่าท่านขมบาล และ จึงใช้เม่งในงานศพเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้ (ข้อมูลสัมภาษณ์จาก นายชิวเพียะ แซ่เฮ้อ)

### ลักษณะทางกายภาพ

เม่ง จัดเป็นเครื่องดนตรีในกลุ่ม เครื่องลม ประเภทท่อภายในมีลิ้นทำด้วยทองเหลืองเพื่อ การเกิดเสียง กำเนิดเสียงระดับเดียวกัน โดยการเป่า หรือดูดลมผ่านลิ้น เกิดการสั่นสะเทือนของกระแสอากาศ ภายในท่อทำให้เกิดเสียง ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีที่มีลักษณะ ลิ้นอิสระ (Free reed) เป็นเครื่องดนตรีชั้นสูงของ ชนเผ่าม้ง โดยมีความเชื่อว่าสามารถใช้สื่อสารติดต่อกับวิญญาณของผู้ตายไปแล้วได้

เม่ง มีหลายขนาดแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับผู้สร้างและชนเผ่า มีส่วนประกอบที่สำคัญอยู่ ๓ ส่วน คือ ส่วนปากเป่า ส่วนเลาเม่ง และ ส่วนลิ้นเม่ง

ภาพที่ ๑  
เม่งที่ผลิตจากบ้านไทย



#### ◆ ส่วนปากเป่า หรือ เต้าเม่ง

เต้าเม่ง (ตัวเม่ง) ความสั้นยาวอยู่ระหว่าง ๔๐ – ๖๐ เซนติเมตร ขึ้นอยู่กับขนาดของเม่ง ทำจากไม้เนื้ออ่อนหลายชนิด เช่น ไม้ดงดงดำ คือไม้ที่ชาวเม้งใช้ทำทัพพีหรือช้อนกินข้าวและไม้ตีสีเปะ มีอยู่สองชนิด คือ ตะสีเปะถู (ถู – ต้นสน) และ ตะสีเปะซั่ว (ซั่ว – ต้นเฟิร์น) ใช้ไม้ชิ้นเดียวผ่ากลาง ๒ ซีก เพื่อเจาะรูให้กลวง เสร็จแล้วนำมาประกบกันให้สนิท รัดด้วยเปลือกไม้กำลังเสื่อโครง (เถ่อเหยง) ในปัจจุบัน จะใช้แผ่นเงิน ทองเหลือง หรือพลาสติกแทน ลำตัวสำหรับถือเป็นกระเปาะ(เต้า) เจาะรูตามแนวตั้งจำนวน ๒ แถว ๆ ละ ๓ รู เพื่อใช้เสียบลำเม่ง ส่วนปลายเป็นท่อสำหรับเป่ามีลักษณะเรียวยาวแหลมเขาะเป็นร่องตรงกลาง ปากเป่าหุ้มด้วยทองเหลือง เพื่อความคงทนสวยงาม บริเวณปลายกระเปาะเจาะรูเล็กๆ ไว้ระบายน้ำลาย ปัจจุบันไม้ทั้งสองชนิดหายาก จึงใช้ไม้คู้ ไม้ซ้อ ไม้ยูคา และไม้สัก

ภาพที่ ๒ ไม้สำหรับทำตัวเม้ง

ทองเหลือง/สายยาง(ปากเป่า)

ตัวเม้งที่ประกอบเสร็จ



ไม้ ๒ ชนิด คือเลาที่ใหญ่ที่สุด และสั้นที่สุด (แถววาเลาบนสุดจะมีความยาวระหว่าง ๓๐ – ๕๐ เซนติเมตร) ชาวเม้งเรียกว่า ดี่หลัว ทำจากไม้หก (ฮุย้ง ตั่วะ ตูจี) หรือไม้ข้าวหลาม (ฮุย้ง หม้อ ตูจ้าง) ภายในบรรจุลิ้นเสียง ๓ ลิ้น ทำจากทองเหลือง ฟังเรียงขนานกันตามขวางเลาเม้ง เลาเม้งที่เหลือ ๕ เลา ทำจากไม้ไผ่ที่ขึ้นไม่เป็น กอตามลำห้วยสูงประมาณ ๔-๕ เมตร ชาวเม้ง เรียกว่า ฮุย้งเต็ง หรือไม้ไผ่เม้ง(ไม้แลน) มีขนาดเท่ากับหัวแม่มือ มีข้อขนาดใหญ่ นำมาทะลุข้อตัดปลายให้งอขึ้นโดยการลนไฟ เพื่อความสวยงาม และ ไม่เกาะเกาะในการ เต้นหมุนตัว เลาเม้งทั้ง ๕ เลา แต่ละเลาจะมีลิ้นเดียว การเรียกชื่อเลาเม้ง เรียกชื่อตามลำดับ และการวางเลา เม้ง ได้ดังนี้ (วสันต์ชาย อิมโอบริฐ, หน้า ๔๑-๔๒)

เลาที่ ๑ เรียกว่า ดี่หลัว เป็นท่อขนาดใหญ่อยู่ขวามือกดเสียงด้วยนิ้วโป้งขวา

เลาที่ ๒ เรียกว่า ดี่ต้อ เป็นท่อขนาดเล็กอยู่ซ้ายมือกดเสียงด้วยนิ้วโป้งซ้าย

เลาที่ ๓ เรียกว่า ดี่จู เป็นท่อขนาดเล็กอยู่ขวามือกดเสียงด้วยนิ้วชี้ขวา

เลาที่ ๔ เรียกว่า ดี่บู เป็นท่อขนาดเล็กอยู่ขวามือกดเสียงด้วยนิ้วกลางขวา

เลาที่ ๕ เรียกว่า ดี่ไล เป็นท่อขนาดเล็กอยู่ซ้ายมือล่างสุดกดเสียงด้วยนิ้วกลางซ้าย

เลาที่ ๖ เรียกว่า ดี่ปู เป็นท่อขนาดเล็กอยู่ด้านซ้าย กดเสียงด้วยนิ้วกลางซ้าย

ด้านซ้าย

การเรียกชื่อเลาเม้ง

ด้านขวา



๑. ดี่+ หลัว  
๒. ดี่+ ต้อ  
๓. ดี่+ บู



๑. ดี่+ หลัว  
๒. ดี่+ จู  
๓. ดี่+ บู

ลิ้นฆ้อง แต่เดิมทำจากไม้ฮ้อ ต่อมาใช้แผ่นทองเหลืองแทนเพื่อความทนแทน เรียกว่า ไหลฆ้อง (ทรงวิทย์ เชื้อมสกุล,ม.ป.ป.:๕) โดยการนำทองเหลืองมาตีแผ่ให้บาง ยาคิดด้วยจี๊ฟั้งในร่องรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าบนเลาฆ้องด้านบน ซึ่งซ่อนอยู่ภายในเต้าฆ้อง สำหรับฆ้องเลาใหญ่ที่สุดจะมี ๑ ลิ้น ส่วนเลาเล็กทั้ง ๕ เลา จะมีลิ้นเดียว ส่วนของเลาฆ้องที่ฝังลิ้นไว้จะสอดอยู่ภายในส่วนปากเป่า ที่เรียกว่าเต้าฆ้อง โดยอุตยาด้วยไขวัว ลิ้นฆ้องมีลักษณะเป็นลิ้นอิสระ (Free reed) คือทำให้เกิดเสียงเดียวกัน โดยการดูดลมเข้าและเป่าออก

ภาพที่ ๑ แผ่นทองเหลือง



เลาฆ้องที่เจาะรูสำหรับใส่



#### นักดนตรี(ผู้แสดงประกอบพิธีกรรม)

#### ◆ ประวัติของนักดนตรี บ้านขุนห้วยแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย

จากการที่คณะผู้ศึกษา ได้เข้าไปในพื้นที่บ้านขุนห้วยแม่เปา หมู่ที่ ๑๗ และหมู่ที่ ๕ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๐ นั้น ได้ไปพบกันชาวม้งที่เป็นหมอฆ้อง มีความสามารถ และทักษะในการเป่าฆ้อง จนเป็นที่ยอมรับและรู้จักของชาวม้ง ในหมู่บ้านเป็นอย่างดี จำนวน ๓ คน ดังนี้

๑. นายเลาเปา อรรถพลภูติทธิ อายุ ๖๔ ปี บ้านขุนห้วยแม่เปา หมู่ ๑๗ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย มีภรรยาชื่อ นางขัว อรรถพลภูติทธิ อายุ ๕๓ ปี มีบุตร ๑๕ คน เสียชีวิต ๖ คน ขณะนี้มีบุตร ๑๑ คน ยังเรียนหนังสืออยู่ ๒ คน ในระดับปริญญาตรี และ มัธยมศึกษาปีที่ ๓ นายเลาเปา นับถือศาสนาพุทธ และนับถือผี(บรรพบุรุษที่ตายไปแล้ว)

จากการสัมภาษณ์ นายเลาเปา เล่าว่า เริ่มเป่าฆ้อง เมื่ออายุ ๑๕ ปี ในสมัยก่อนชาวม้งไม่ได้เรียนหนังสือ เลาเปาไม่มีอะไรทำมีแต่ฆ้องเท่านั้นที่ถือว่า นำมาเป็นกิจกรรมในยามว่างได้ เพราะฆ้องเป็นภูมิปัญญาของชาวม้ง เมื่อมีงานต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ ฆ้องจะเป็นเครื่องดนตรีชนิดเดียวที่ทำให้งานมีสีสัน แต่ในปัจจุบันสำหรับชาวม้งบ้านขุนห้วยแม่เปา หมู่ ๕ และ หมู่ ๑๗ ฆ้องจะใช้สำหรับงานศพ เพื่อเป่าให้แก่ผู้ที่ตายไปแล้วเท่านั้น เลาเปาเรียนการเป่าฆ้องมาจากพ่อและอา ด้วยความสนใจและความชอบจึงเป่ามาจนถึงวันนี้ นับได้เกือบ ๔๐ ปีแล้ว การเป่าฆ้องตามงานต่างๆ นั้นจะไม่ได้รับค่าตอบแทนเป็นเงินทอง เมื่อไปเป่าในงานศพก็จะได้นื้อวัว หรือนื้อหมูที่ฆ่าในงานตามที่เจ้าภาพจะแบ่งให้ ขึ้นอยู่กับว่าจะฆ่าหมู หรือวัว กี่ตัว



ภาพที่ ๔ นายเลาเปา อรรถพลภูสิทธิ์  
คนเป่าเหม่ง บ้านขุนห้วยแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย

๒. นายเลายัง แซ่หาง อายุ ๕๘ ปี บ้านขุนห้วยแม่เปา หมู่ ๑๗ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย มีภรรยาชื่อนางฉาง แซ่หาง อายุ ๖๑ ปี มีบุตร ๑๐ คน อยู่ในหมู่บ้าน ๓ คน ส่วนที่เหลือไปทำงานที่กรุงเทพมหานคร รับจ้างทำอาหารตามโรงแรมบ้าง ทำงานเป็นช่างไฟฟ้าในโรงงานบ้าง ซ่อมรถบ้าง นายเลายังนับถือศาสนาพุทธ และนับถือผีเช่นกัน

จากการสัมภาษณ์ เลายัง เล่าว่า เริ่มเป่าเหม่งมา ๒๐ ปีแล้ว สาเหตุที่เป่าเพราะเห็นน้องเขยเป่าเลยมีความรู้สึกว่าจะอยากจะทำบ้าง พยายามหัดโดยมีน้องเขยเป็นคนสอน ผิดบ้าง ถูกบ้าง จนบ่อยครั้งเริ่มเกิดทักษะ ปัจจุบันนี้เมื่อมีงานศพ งานปีใหม่ จะมีเพื่อนบ้านร้องขอให้ไปเป่าเหม่งอยู่บ่อยๆ โดยไม่มีเงินค่าตอบแทน แต่ก็จะได้ค่าตอบแทนน้ำใจเป็นเนื้อหมู หรือ เนื้อวัวตรงกระดูกซี่โครงอยู่เสมอ



ภาพที่ ๕ นายเลายัง แซ่หาง คนเป่าเหม่ง บ้านขุนห้วยแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย

๓. นายเลาข่าย แซ่ไฉ้ง ชาวเมือง อายุ ๖๒ ปี บ้านขุนห้วยแม่เปา หมู่ ๑๗ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย มีภรรยาชื่อนางไม แซ่ไฉ้ง มีบุตร ๗ คน ขณะนี้บุตรคนเล็กยังเรียนอยู่ชั้น ม.๑ โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคิริ เลาข่ายนับถือศาสนาพุทธและนับถือผี เช่นเดียวกับชาวเมืองทั่วไป

จากการสัมภาษณ์ นายเลาข่าย เล่าว่า เริ่มเป่าหม่องเมื่ออายุ ๑๑ ปี โดยเกิดความชอบจากการที่เห็นลุงที่มักจะเป่าหม่องในงานศพบ่อยครั้ง จึงขอเรียนกับลุงให้ลุงเป็นผู้สอน นับถึงวันนี้ก็เป่าหม่องมา ๕๐ กว่าปีแล้ว อาจเป็นเพราะการตั้งสมประสงค์มานานหลายสิบปี เลาข่ายจึงมีทักษะในการเป่าหม่องพอสมควร ในบ้านขุนห้วยแม่เปาหมู่ ๑๗ นี้ หากมีคนตาย เขามักจะไปช่วยเป่าหม่องอยู่เสมอ โดยไปกับเลาเป่าข้าง เลายังข้าง เพราะในงานศพจะมีคนเป่าหม่อง ๒ คน ถ้ามีงานศพหลายวันก็จะสลับสับเปลี่ยนกันไป



ภาพที่ ๖  
นายเลาข่าย แซ่โซ้ง  
คนเป่าหม่อง บ้านขุนห้วยแม่เปา  
อำเภอพญาเม็งราย



#### ผู้ให้ข้อมูล

๑. นายเลาเปา อรรถพลภูสิทธิ์ ๒. นายเลายัง แซ่หาง ๓. นายเลาข่าย แซ่โซ้ง  
บ้านขุนห้วยแม่เปา หมู่ ๑๗ ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย  
สัมภาษณ์เมื่อ ๔ สิงหาคม ๒๕๕๐

#### ผู้จัดทำองค์ความรู้

สืบเอกหญิงกรวรรณ สุ่มมาตย์ นักวิชาการวัฒนธรรมประจำอำเภอพญาเม็งราย